

Лозоцька К.С.,
студентка

Калюга Є.В.,

д.е.н., професор,

завідувач кафедри обліку та оподаткування

Національний університет біоресурсів і природокористування

України

(м.Київ)

АМОРТИЗАЦІЯ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ТА МЕТОДИ ЇЇ НАРАХУВАННЯ: ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ

Перехід України до ринкових відносин потребує принципово нових підходів до управління основними засобами. Основним джерелом відтворення основних засобів є амортизаційні відрахування. Нарахування амортизації (зносу) регламентується П(С)БО 7 «Основні засоби», згідно з яким амортизація визначається як систематичний розподіл вартості, яка амортизується, необоротних активів протягом строку їх корисного використання (експлуатації) [2].

Питанням щодо нарахування амортизації розглядали в своїх працях провідні українські та зарубіжні вчені такі, як: В. Пархоменко, Ф. Бутинець, С. Голов, Е. Хендриксен та інші.

За п. 28 П(С)БО 7 метод амортизації обирається підприємством самостійно з урахуванням очікуваного способу отримання економічних вигод від його використання.

Метод амортизації об'єкта основних засобів може бути переглянуто. Це відбувається, коли підприємство вирішує змінити очікуваний спосіб отримання економічних вигод від його використання.

Нарахування амортизації за новим методом починається з місяця, наступного за місяцем прийняття рішення про зміну методу амортизації (п. 28 П(С)БО 7).

Відповідно до П(С)БО 7 «Основні засоби» виділяють наступні методи амортизації:

- прямолінійний ;
- зменшення залишкової вартості;

Секція 6. Інформаційні технології і системи в економіці, фінансах та статистиці

- прискорення зменшення залишкової вартості;
- кумулятивний;
- виробничий.

В свою чергу, МСБО 16 пропонує лише 2 групи методів нарахування амортизації основних засобів[1]:

- методи амортизації, які ґрунтуються на кількості одиниць, отриманих від використання об'єкта основних засобів;
- методи амортизації, які ґрунтуються на тривалості використання основних засобів.

Таблиця 1

Методи нарахування амортизації основних засобів

№	Назва методу	Формула	Пояснення
1.	Прямолінійний	$A = \text{ПВ} - \text{ЛВ} : T$	ПВ- первісна вартість ; ЛВ- ліквідаційна вартість; Т-термін корисного використання об'єкта основних засобів
2.	Кумулятивний	$A = (\text{ПВ} - \text{ЛВ}) * \text{На}$	На- норма амортизації
3.	Виробничий	$A = \text{На} * \text{Оф},$ $\text{На} = (\text{ПВ} - \text{ЛВ}) / \text{Оп}$	Оф- фактичний обсяг виробництва у місяці нарахування амортизації; Оп- запланований обсяг виробництва
4.	Зменшення залишкової вартості	$A = \text{Зв} * \text{На},$ $\text{На} = 1 - T \wedge \text{ЛВ} / \text{ПВ}$	Зв- залишкова вартість; Т-термін корисного використання об'єкта основних засобів
5.	Прискорення зменшення залишкової вартості	$A = \text{Зв} * \text{На}$ $\text{На} = 1 / T^2$	На- норма амортизації

Слід зазначити, що виробничий метод нарахування амортизації основних засобів не застосовується для нарахування податкової амортизації.

При визначенні терміну корисного використання засобу слід враховувати такі моменти:

- очікуване використання об'єкта підприємством з урахуванням його потужності або продуктивності;
- фізичний та моральний знос, що передбачається;
- правові або інші обмеження щодо термінів використання об'єкта та інші фактори.

Нарахування амортизації призупиняється на періоди виведення об'єкта з експлуатації - це може бути реконструкція, модернізація, добудова, дообладнання, консервація або інші причини. При цьому необхідні документи, що засвідчують факт виведення цих об'єктів з експлуатації.

Кожен з наведених в таблиці 1 метод нарахування амортизації має свої переваги та недоліки.

Таблиця 2

Переваги та недоліки застосування методів нарахування амортизації

№	Назва методу амортизації	Переваги	Недоліки
1.	Прямолінійний	Легкість та простота розрахунку; рівномірність розподілу суми амортизації між обліковими періодами	Не враховується моральний знос об'єктів ОЗ і фактор підвищення витрат на їх ремонт
2.	Кумулятивний	Раціональний та систематизований; забезпечується можливість збільшення частки витрат на ремонт об'єктів, що амортизуються, які припадають на останні роки їх використання без відповідного збільшення витрат виробництва (собівартості продукції) за рахунок того, що зменшення суми відрахувань в ці роки зменшується	Сума амортизації не залежить від обсягів виробленої продукції, що не дозволяє реально розрахувати собівартість виготовленої продукції
3.	Виробничий	Раціональний ,простий та системний ; даний метод доцільніше використовувати тоді, коли для активу ,на який нараховують знос, можна визначити фактичний обсяг виробленої продукції	Не завжди можливо об'єктивно та доцільно визначити виробничу потужність об'єкта ОЗ протягом усього терміну його експлуатації

Секція 6. Інформаційні технології і системи в економіці, фінансах та статистиці

Продовження таблиці 2

№	Назва методу амортизації	Переваги	Недоліки
4.	Зменшення залишкової вартості	Протягом перших років експлуатації об'єкта накопичується значна сума коштів, необхідних для відновлення основних засобів	Передбачає обов'язкову наявність ліквідаційної вартості, необхідної для розрахунку норми амортизації
5.	Прискорення зменшення залишкової вартості	Протягом перших років експлуатації об'єкта накопичується значна сума коштів, необхідних для його основних засобів	Складність розрахунку амортизаційних відрахувань; у перші роки експлуатації об'єкта основних засобів показник собівартості підвищується

Обираючи метод амортизації основних засобів, необхідно виходити з оцінки фінансового стану підприємства, а саме його інвестиційних програм, стану матеріально-технічної бази.

Список використаних джерел:

1. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 16 "Основні засоби" [Електронний ресурс]// Режим доступу:
http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/929_014

2. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 "Основні засоби", затверджене наказом Міністерства фінансів України від 27 квітня 2000 р. [Електронний ресурс] //Режим доступу:
<http://zakon.rada.gov.ua>